

samen[®]

Amsterdamsche Coöperatieve Woningvereniging 'Samenwerking' B.A.

Juni 2020

De Coenen.

Boodschappen aan de deurknop.
Fotoserie: Patricia Kockelkorn

Inhoud

04 Redactioneel

07 Bestuurscolumn

Overpeinzingen van de penningmeester.

08 Hoe doen wij het in tijden van corona?

Bewoners in de lockdown.

14 In quarantaine in het paradijs

Rare jongens die Frans en.

18 Medisch Centrum Roelof Hart

Corona in huisartsenpraktijk en apotheek.

21 4 meiherdenking

Sobere kranslegging.

22 Estafettecolumn

Uitverkorenen.

26 Brieven van leden

Pauline Beran & Peter Levelt.

28 Het wormenhotel

Van afval tot gezonde compost.

30 Uit het kantoor

Binnen is het stiller dan normaal.

Redactioneel

Dit nummer van SAMEN staat - hoe kan het ook anders - in het teken van Covid-19. Hoe zijn onze bewoners het nieuwe normaal doorgelopen in de achter ons liggende periode? De redactie schetst dat in gesprekken met een ouder echtpaar, een gezin met kinderen en twee coronapatiënten. En wat zijn de ervaringen van de apotheker en de huisarts in 'ons' Medisch Centrum Roelof Hart? Ook voor hen zijn het rare tijden. Daarnaast krijgt u een inkijkje hoe het er in Frankrijk aan toeging. Dat levert een aardig beeld op van laten we het maar de culturele verschillen tussen Fransen en Nederlanders noemen. Uiteraard vanuit de optiek van een aldaar 'gestrande'

Amsterdammer, onze redacteur Leo Pauw. Ten slotte heeft ook de fotoserie van onze huisfotograaf Patricia Kockelkorn de coronacrisis als onderwerp. Hier ziet u haar in actie tijdens een concert in de binnentuin van de Gerard Terborgstraat.

Foto: Reinder Tonkens

De 4 meiherdenking bij het namenmonument in de Gerard Terborgstraat ging vanwege corona niet door. Er was alleen een sobere kranslegging. De zoon van briefschrijver Peter Levelt is trompettist en blies op 4 mei bij het Plein-Theater in Amsterdam-Oost de taptoe vanaf een 24 meter hoge hoogwerker van de brandweer. Onze estafettecolumnist Elma Drayer constateert op haar dagelijkse coronawandeling dat de anderhalvemetermaatregel in onze buurt moeiteloos in de praktijk valt te brengen. Op het kantoor van Samenwerking is het stiller dan normaal. Er wordt deels thuis gewerkt, maar het onderhoud buiten gaat gewoon door, meldt directeur Bart Geerink. De bestuurscolumn is van penningmeester Misha Breur. Het geheel vernieuwde bestuur bevindt zich nog steeds in de opbouw- en inwerkfase, overpeinst hij.

Briefschrijfster Pauline Beran gaat verhuizen. Thuis had ze een smal en hoog schilderij van de Jacob Obrechtstraat 78. Nageschilderd van de voorkant van het boek De Renovaties van "Samenwerking" 1986 – 1994. Dat heeft ze nu aan Samenwerking geschonken.

Onze 'huistekenaars' Tilly Drewes heeft de redactie van SAMEN ooit een groot aantal tekeningen die zij van onze buurt maakte toegestuurd. Ook zij heeft de Jacob Obrechtstraat 78 in beeld gebracht.

Op het kleine Harmoniehofpleintje staat een merkwaardig bouwsel: het wormenhotel. De bewoners composteren daar biologisch afval dat door omwonenden erin gestort wordt. Tweemaal per jaar wordt er 'geogost'. SAMEN was er op 29 mei bij aanwezig.

De deadline voor het inleveren van kopij voor het septembernummer van SAMEN is 1 augustus.

Overpeinzingen

Misha Breur (penningmeester)

Al zijn wij een halfjaar onderweg, het voelt toch als nog maar net. In het bestuur leren wij elkaar steeds beter kennen en als bestuurders leren wij, al werkende weg, directeur, medewerkers van het bureau, de ledenraad en de vereniging kennen. Omdat er in één keer een geheel nieuw bestuur is gekomen, is dat anders dan anders. De continuïteit was even helemaal weg, er moet een nieuw fundament worden gelegd. Het voelt soms echt als opnieuw beginnen, hetgeen zeker ook niet gemakkelijk is voor de ledenraad en de medewerkers van het bureau.

06

Mij valt op, en dat bedoel ik zonder meer positief, de grote inzet en betrokkenheid van de medewerkers. Mijn complimenten aan hen. Dankzij hen beginnen wij aardig ingewerkt te raken. Ook bestuur en ledenraad zijn nieuw voor elkaar en ook dat vraagt gewenning. Net als in gewone relaties moet je soms eerst een keer botsen voordat je weet wat je aan de ander hebt en dat is bij ons niet anders. Onaardig gezegd gaat het dan ook om politiek: wat is ieders rol? In hoeverre betrek je de ander toch als het eigenlijk niet hoeft? Bij dit alles gaat het uiteindelijk natuurlijk vooral om de inhoud. We moeten allemaal weten wat er speelt, waarom het speelt, wat we kunnen verwachten en in welke onderwerpen wij ons moeten verdiepen. Voordat wij een oordeel kunnen geven en zo nodig kunnen (bij)sturen, moeten wij weten wat de feiten zijn en wat de keuzes zijn.

Neem het onderwerp planmatig onderhoud, de grootste kostenpost voor onze vereniging. Niet voor niets is er veel betrokkenheid bij dat thema. En zijn er soms zorgen, terecht of niet. Collega-bestuurslid Jojo Mulder en ik hebben inmiddels enkele keren op het bureau gezeten, waarbij Bart Geerink en Robert Deerenberg ons inzicht hebben gegeven hoe zij het planmatig onderhoud plannen, begroten en laten uitvoeren. Voor de ledenraad komt er ook zo een

bijeenkomst. En misschien gaan we allemaal, letterlijk, wel een keer op inspectie. Hoe meer wij allen weten, hoe meer begrip en hoe zinvoller straks de overleggen kunnen verlopen. En hoe groter de kans dat wij goede besluiten kunnen nemen.

Een bijzondere uitdaging vormen verder de grote thema's die eraan komen zoals de erfpacht, waarbij het gaat om zeer grote financiële belangen. Ook daar wil het bestuur de juiste volgorde hanteren: eerst informeren en kennis vergaren, dan goed nadenken over de opties die we hebben en de keuzes die gemaakt moeten worden en tot slot besluitvorming.

Ik wil verder niet onbesproken laten de discussie over wie wel en niet lid kan worden van onze vereniging (de discussie over wat vaak "het kindlidmaatschap" wordt genoemd). Het bestuur wil zo veel mogelijk voorkomen dat het (opnieuw?) een discussie wordt over vóór of tégen. Alsof er maar twee opties zijn, alsof het zwart-wit is. Ons beeld is dat de meningen van de leden in heel veel gevallen genuanceerd zijn. Dat willen wij verder onderzoeken om van daaruit te kunnen zoeken naar een oplossing die wel voldoende draagvlak heeft bij een grote meerderheid van de leden. Een grote uitdaging en misschien klinkt het raar, maar ik vind dit een leuk dossier om aan te mogen werken.

07

Tot slot de coronacrisis, die ons allen raakt. Al raakt het sommigen oneindig veel harder dan anderen. Mijn gedachten gaan naar diegenen die ernstig ziek zijn of zelfs zijn overleden en naar hun geliefden en nabestaanden. Voor mijzelf maak ik mij, terecht of niet, niet te veel zorgen. Mijn moeder echter, die aan de Harmoniehof woont, mag van mij niet meer naar de supermarkt en ik heb haar pas laatst voor het eerst in maanden weer een keer durven omarmen. Ik ben er dankbaar voor dat ik zo dichtbij woon dat ik die boodschappen voor haar doen kan. Sterkte en gezondheid voor iedereen en zorg voor elkaar!

Hoe doen wij het in tijden van corona?

Els van Eijden, Leo Pauw, Reinder Tonkens

Het zijn rare tijden. Hoe komen de bewoners van de huizen van Samenwerking de coronacrisis door? Gezien de gemiddelde leeftijd van de bewoners is er toch wel sprake van een risicozone. Om daar enigszins een indruk van te krijgen vroegen we een aantal van hen naar hun ervaringen.

08

THUISONDERWIJS

Belle de Groot (48) woont met haar man Wouter (54) op de Hobbemakade. Belle werkt als leerkracht en coördinator van de onderbouw op de Nicolaas Maesschool. Wouter is eveneens in het onderwijs werkzaam, als leerkracht Duits op de Hubertus & Berkhoff, een op de horeca gerichte praktijkschool, ook in Amsterdam-Zuid. Belle: “We hebben een samengesteld gezin. Mijn drie dochters zijn 18, 16 en 12 jaar oud. Ze wonen alle drie nog thuis en de jongste gaat naar het voortgezet onderwijs. De zoon van mijn man is 17 jaar oud en woont elders.”

De afgelopen tijd werd er thuis lesgegeven. Een flinke klus, want Belle zette vanaf half maart vanuit huis haar werk als leerkracht voort en gaf haar leerlingen elke dag digitaal les. En daarnaast dus de eigen kinderen. “Samen met mijn echtgenoot heb ik mijn drie dochters begeleid met hun schoolwerk. Ik ben blij te kunnen zeggen dat dat heel goed verlopen is en als prettig ervaren werd. De oudste dochter en de zoon van mijn man zijn geslaagd voor hun eindexamen, de middelste dochter is overgegaan naar de

vierde klas en de jongste telg mag volgend schooljaar naar de school van haar eerste keuze. Over het algemeen was het hard werken, maar erg gezellig. Met z'n vijven aan de grote tafel overleggen en huiswerk maken. Mijn dochters filmde regelmatig mijn lessen, en Wouter en ik hielpen met lastige opdrachten van het huiswerk.”

09

Belle de Groot (midden) met gezin aan de huiswerktafel.

Voor de kinderen zelf was het behoorlijk wennen, vooral dat zij hun vrienden en vriendinnen niet konden ontmoeten, maar gelukkig was er met de hulp van sociale media en FaceTime een hoop goed te maken. “Mijn vader woont gelukkig bij ons om de hoek, zodoende kunnen wij gemakkelijk de boodschappen doen en elke dag de nodige hulp in huis bieden. En kan mijn vader zijn kleinkinderen regelmatig voor de deur treffen. Hij moet ook regelmatig voor onderzoeken en controles naar het ziekenhuis, maar gelukkig is ook dit tot nu toe soepel verlopen en hebben we hem zonder problemen kunnen begeleiden. Ik heb enorm veel bewondering voor de (medische) zorg die het ziekenhuispersoneel levert en hoe zij zich hebben aangepast aan de huidige situatie.”

EEN ZOMERHUISJE

Hans de Geus (75) en zijn echtgenote Alma Jenner (69) wonen op de Frans van Mierisstraat. Ze zijn beiden al enige tijd gepensioneerd. Hans is lid van de ledenraad van Samenwerking en 'werkt' in dat verband nu vooral via de mail, soms via Zoom. Hans: "Het aantal vergaderingen van bestuur en ledenraad is ook minder en dat maakt het samenwerken niet makkelijker, terwijl we dat op dit moment juist wel nodig hebben." Alma heeft in het verleden mindfulness-trainingen gegeven, maar is daar dit jaar mee gestopt. "Ik geef nog wel, al bijna zes jaar, de eerste maandagavond van de maand begeleide meditaties voor buurtgenoten van Samenwerking bij een hele aardige vrouw in de Jacob Obrechtstraat. Zij woont niet in een huis van Samenwerking. Is heel dierbaar. Maar die bijeenkomsten kunnen nu natuurlijk niet doorgaan. Verder mediteer ik zelf regelmatig en heb ik via Zoom contact met mijn meditatiegenoten."

Hans en Alma (en hondje Jopie) in Noordwijk.
Foto: Betty Man.

Hans en Alma hebben ook een zomerhuisje in Noordwijk. "Een ideale plek om in quarantaine te gaan. Zo ontlopen we tegelijkertijd de herrie van de verbouwing van het benedenhuis." Met enige regelmaat vervoegen ze zich, samen met hun hondje Jopie, weer in de stad, al is het maar voor de post. Jopie speelde een belangrijke rol. Hans: "Want die zorgde ervoor dat we tijdens de lockdown in elk geval naar buiten mochten en moesten; dat was heel prettig en hield ons in de 'wereld'."

Hans en Alma hebben vier kinderen en acht kleinkinderen tussen de 3 en 16 jaar. De beperkingen in het contact met elkaar betekenen in deze tijden wel écht een gemis. Hans: "We bellen regelmatig en de verjaardagen vieren we met FaceTime of Zoom, vooral het taartmoment, en we proberen dan samen (en gelijk) te zingen, wat niet eenvoudig is en vooral niet moet worden uitgezonden." Alma: "De twee jongsten zijn in normale tijden onze oppaskinderen. We zien ze nu bijna elke dag via FaceTime en ik lees ze regelmatig voor, ook via FaceTime." De anderen zien ze af en toe van een afstand, bijvoorbeeld met Pasen, toen ze paaseieren en dat soort zaken hebben rondgebracht. Hans: "En tegen de regels in hebben wij de jongsten ook al eens in het echt in Noordwijk gezien en ook geknuffeld, maar dit laatste moet je niet verder vertellen!"

BEWONERS BESMET

Maar niet iedereen ontspringt de dans. Paul Verheij (73) en Hanneke van Meel (64) - woonachtig in de Daniël de Langestraat - hebben beiden corona gehad. Hanneke: "Ik ben vermoedelijk besmet geraakt tijdens de repetitie van mijn koor op 8 maart, waaraan ook mensen uit Noord-Brabant deelnamen." Haar man Paul kreeg de ziekte een week later. Beiden zijn er gelukkig goed uitgekomen. Maar Paul beschrijft het proces als een 'monster' dat hem keer op keer aanviel op zijn luchtwegen: "Ik heb het kunnen weerstaan, doordat ik mijn longen heb geoefend toen ik vroeger astma had. Daardoor heeft het virus geen vat op mijn longen gekregen." Zij zijn beiden ruim een maand ziek geweest. Ze herinneren zich nog dat ze regelmatig de sirenes van de corona-ambulances hoorden door het nachtelijke Amsterdam, dat inmiddels door het vertrek van de toeristen heel stil was geworden.

Paul gebruikte een mix van paracetamol en aspirine en ze hebben hun huisarts niet ingeschakeld. Nadat de koorts over was, zijn ze nog twee weken heel moe geweest en hadden geur- en smaakverlies. Hanneke had darm- en maagklachten. Het contact met de buitenwereld liep die weken via hun buurtapp en hun zoon deed de boodschappen. Ze zijn nu goed hersteld en tellen hun zegeningen. Het virus had immers het hele lichaam kunnen aantasten. Hanneke werkt nu thuis als webmaster bij de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants en zingt weer met behulp van Zoom, maar zij mist wel het contact met haar collega's.

DE STAD UIT

Veel mensen uit onze buurt ontvluchten deze dagen tijdelijk de stad. Hans de Geus: “We zien in onze kring dat veel bewoners de rust en de natuur van hun tweede huisje opzoeken om zo mogelijk besmetting te ontlopen. Want hoewel het hier in Amsterdam heel rustig is, moet je toch regelmatig op de stoep in de rij staan voor winkels, de bakker, Albert Heijn, de Zuidermarkt. De kaartjes die we voor toneel, concert en dergelijke hadden, schenken we maar. Kortom, het geheel werkt in de stad bevreemdend en dat merk je toch wat minder in je tweede huisje, misschien dat dat ook de reden is dat de mensen erheen trekken.”

Dirk Hooglandt & Marianne Selleger
Foto: Patricia Kockelkorn

uitgenodigd door Ans Mooi, nadat hun eigen optredens werden geannuleerd. Hun muziek kwam zo de huiskamers van Samenwerking binnen, van klezmer tot Berio en zelfs ‘Aan de Amsterdamse grachten’.

Wat missen mensen het meest? Belle de Groot: “Het meest mis ik het ‘hapje of drankje’ buiten de deur, maar ik moet zeggen dat zelfs daar in de buurt regelmatig een creatieve oplossing voor gevonden wordt door middel van een drankje met een hapje voor de deur bij de burens.”
Geregeld wordt de buurt getraakteerd op een privé-concert en live muziek. Zo vertolkten de bekende operazangeres Marianne Selleger (alt/mezzosopraan) en haar partner en saxofonist Dirk Hooglandt twee keer tijdens de quarantaineperiode een breed scala aan liederen op de Harmoniehof en in de binnentuin. Zij waren

Ook het duo Lydia Blom (accordeon) en Carolien Kamminga (saxofoon) trad al tweemaal gratis op in het plantsoen van de Harmoniehof met klezmer- en tangomuziek. Hun contactpersoon was bewoonster Harriet Stroomberg.

Duo Blom & Ca.
Foto: Reinder Tonkens.

Alma Jenner: “Ik mis het meest de sociale contacten, de nabijheid van de kinderen en het zingen in het koor.” Hans: “Ik vooral de lieflijke contacten met (klein)kinderen en anderen, zoals het handenschudden, welkomstzoen en dergelijke. En natuurlijk de concerten, de film en *last but not least* de sport in het echt (naar FC Utrecht met mijn kleinzonen) en op televisie.”
En hoe is het met de zorgzaamheid in de buurt gesteld? Hans en Alma zijn veel weg naar hun huisje in Noordwijk, maar als ze in de stad zijn brengt Alma zo nu en dan een bos tulpen langs bij mensen die dat wel kunnen gebruiken. Belle: “In de buurt zorg ik elke dag voor de kleine dingen die mijn vader op dit moment niet zelf kan doen en helpen we de burens en bekenden met de afvoer van vuilnis of het doen van een boodschap. Ik ben trots op onze buurt en hoe wij in deze tijd van nood elkaar op een creatieve manier helpen, ondersteunen en de hand reiken in geval van nood.”

In quarantaine in het paradijs

Leo Pauw

14

Eigenlijk waren we altijd al in quarantaine hier. Daarom kochten we ooit dit huis. Op 20 maart maakte ik hier in de eindeloze heuvels een fietstochtje. Nu is dat niet zoveel bijzonders, maar deze keer was het een tochtje met toestemming van de Franse staat: in mijn broekzak had ik mijn *Attestation de Déplacement Dérogatoire*, ingevuld en ondertekend. Je weet het maar nooit. Maar ik kwam zoals altijd niemand tegen. Behalve dan twee reeën die verbaasd opkeken: wat doet die man hier, het jachtseizoen is afgelopen en bovendien mag toch niemand de deur meer uit in Frankrijk sinds een paar dagen?

Nou ja, zonder geldige reden mag dat laatste niet. Maar op het formulier in mijn broekzak is een uitzondering gemaakt voor *'déplacements brefs, à proximité du domicile, liés à l'activité physique individuelle des personnes, à l'exclusion de toute pratique sportive collective, et aux besoins des animaux de compagnie'*.

Ik mag dus wél - al is het kort, niet te ver van huis én in mijn eentje - iets sportiefs doen. En de hond uitlaten. Waarvan akte.

15

Het was een fijn fietstochtje in het paradijs, want het is hier schitterend weer sinds de *confinement* - in goed Nederlands 'lockdown' - is losgebarsten. En dat terwijl iedereen geacht wordt binnen te blijven, zo benadrukte de premier van Frankrijk nadrukkelijk op het Franse achtuurjournaal. Sowieso zijn ze hier goed in oorlogstaal. We zijn *'en guerre'*, en het leger wordt dan ook overal ingezet: vooral om de politie bij te staan bij het bekeuren van mensen op straat. Terwijl er in Nederland inmiddels zo'n kleine 9.000 bekeuringen zijn uitgedeeld voor het overtreden van de 'coronaregels', zijn dat er in Frankrijk 915.000! Honderd keer zoveel in een land dat maar vier keer zoveel inwoners heeft. Het is grappig om de verschillen te zien in, laten we zeggen, 'landsaard'. Nederlanders zijn een volgzaam volkje (dat heeft de geschiedenis wel bewezen). In Frankrijk wordt gesputterd. De interviewster van het achtuurjournaal legde premier Édouard Philippe het vuur na aan de schenen, met cynische vragen, op een lacherige toon. Frankrijk is een autoritair land. Misschien wel juist daarom is de bevolking kritisch en wantrouwend naar het gezag. In weinig landen in de westerse wereld is het vertrouwen in de autoriteiten zo laag als in Frankrijk. Onderzoek laat zien dat een derde van de Fransen vermoedt dat aids in een laboratorium is bedacht, en bijna de helft gelooft dat immigratie een doelbewuste poging is van de elites om de bevolking te vervangen. Maar liefst 55% van de Fransen denkt dat de autoriteiten samen met de farmaceutische industrie de schadelijkheid van vaccins verhullen. Zelfs de theorie dat de aarde *plat* is (in Frankrijk gepredikt door 'les platistes') is in Frankrijk populair. Waar in Nederland nog geen 1% zoiets mals bedenkt, gelooft in Frankrijk bijna 10% van de bevolking serieus dat we bij de neus worden genomen door instanties als NASA en zo. Fransen zijn ook buitengewoon vatbaar voor complottheorieën. Bijna een derde van de Fransen meent dat terreurorganisaties IS en Al-Qaida creaties zijn van westerse inlichtingendiensten.

"Ils sont fous, ces Romains", zei Obelix. "Rare jongens, die Romeinen", werd het vrij vertaald in de Nederlandse versie van Asterix en Obelix. Maar dat geldt dan toch ook wel voor de Fransen. Ik ben er graag en hou van ze, maar toch: rare jongens, die Fransen. Maar ... er zijn slechtere plekken om in quarantaine te gaan.

Reijnier Vinkeleskade. De bewoners zitten binnen, de ganzen hebben het rijk alleen.
Foto: Patricia Kockelkorn.

Corona in huisartsenpraktijk en apotheek

Els van Eijden

Ook voor het Medisch Centrum in onze buurt zijn het rare tijden. Hoe komen de huisarts en de apotheker deze coronacrisis door? Wat maken ze mee en hoe hebben ze zich aan moeten passen? We vroegen ze naar hun ervaringen van de afgelopen periode.

DE HUISARTS

In het Medisch Centrum Roelof Hart voert **Joost van Raalte** zijn praktijk samen met **Pascal Paques**. Zij waren de eerste twee maanden van de pandemie alleen maar bereikbaar voor corona- en spoedpatiënten. Zij legden veel huisbezoeken af in beschermende kleding die na ieder bezoek verwisseld moest worden. Zij hebben in hun praktijk zowel mensen uit onze buurt als veel jonge mensen (veelal expats) uit de Beethovenbuurt, die corona opliepen bij de wintersport. Voor hen hebben zij na een maand een coronaspreekuur ingevoerd in een aparte ruimte in de praktijk, omdat de ziekte bij jonge mensen een milder verloop heeft. Met hun oudere coronapatiënten bellen zij dagelijks om hun temperatuur en saturatie (de hoeveelheid zuurstof in het bloed) te kunnen volgen. Het ziekteverloop is zo grillig dat je er op tijd bij moet zijn als iemand moet worden opgenomen in het ziekenhuis. Met name mannen van boven de zeventig met overgewicht vormen een risicogroep. Joost van Raalte wijst erop dat er onder de ouderen veel eenzaamheid is door corona. Zijn praktijk heeft daarom gebeld met alle oudere patiënten en gezorgd voor maaltijden aan huis, dankzij de service van PuurZuid. Ook De Coenen bezorgt maaltijden aan huis. Twee patiënten uit hun praktijk zijn opgenomen op de ic, maar beiden hebben het gelukkig gered. Aanvankelijk beschikten alleen de ziekenhuizen

Joost van Raalte

Pascal Paques

over testcapaciteit, maar inmiddels kunnen de huisartsen ook tests afnemen. Zes weken lang heeft hun praktijk in het teken gestaan van corona; sinds medio mei kunnen ook de andere patiënten weer terecht op de praktijk. Overigens is de praktijk op 1 juni digitaal gegaan: sindsdien kunnen patiënten videobellen met de arts en hun eigen dossier inzien. Dit moment is onder invloed van corona naar voren gehaald.

Van Raalte verhaalt ook van de goede diensten van patiënten en anderen: hij kreeg extra mondkapjes en een desinfectiepaal van een patiënt, en het Fons Vitae gaf de beschermende katoenen jassen die voor de scheikundelessen worden gebruikt. Ook is aan de huisartsen extra ruimte aangeboden door de RAI en een hotel. Hij wijst er ten slotte op dat we niet te dicht bij elkaar moeten gaan zitten op de Harmoniehof of in de Gerard Terborgstraat, want wij vormen 'een risicopopulatie die het toch goed doet'.

DE APOTHEEK

Apotheek Oud-Zuid heeft het vooral de eerste weken van de pandemie erg druk gehad, omdat veel patiënten de voor hen noodzakelijke medicijnen gingen hamsteren (net als toiletpapier), terwijl ze hier nog voldoende van in huis hadden. "Op aanwijzing van de KNMP hebben wij niet aan die extra vraag toegegeven", zeggen de apothekers **Mayke Reiring** en **Bianca Phoa-Tan**.

De zaak is sinds half april voorzien van een plexiglas spatscherm boven de toonbank. De weken daarvoor moesten de klanten afstand houden en hadden ze een glijbaan geconstrueerd, om de medicamenten 'veilig' te kunnen leveren.

Mayke, die overigens zelf aan het begin van de uitbraak corona heeft gehad: "De drukte kan ook verklaard worden omdat je geen afspraak hoeft te maken met een apotheek en dus niet het aantal patiënten dat langskomt kan reguleren." Doordat er niet of

nauwelijks mensen naar de huisarts gingen, zijn er ook minder geneesmiddelen afgeleverd in deze periode. Bianca: “De omzet van de poliklinische apotheken (die gevestigd zijn in een ziekenhuis) is onder invloed van de coronacrisis en het stopzetten van andere medische zorg zelfs met 80% gedaald.”

De pandemie maakt het werken wel gecompliceerd. Veel apotheken werken tijdens deze crisis met behulp van een afhaalautomaat, maar die kan bij apotheek Oud-Zuid niet worden aangebracht omdat zij in een monumentaal pand zitten en er daarom geen vergunning voor zal worden afgegeven. Het bezorgen van geneesmiddelen aan huis is toegenomen, maar de bezorgers mogen vanwege het besmettingsgevaar niet verder dan de voordeur komen. Bianca: “We hebben over een recept vaak telefonisch contact met de huisarts of de specialist, maar omdat veel specialisten in deze periode veel minder in het ziekenhuis aanwezig waren, was het lastiger om hen te pakken te krijgen.”

Ook de apotheek gaat nu onder invloed van de coronabeperkingen meer gebruikmaken van digitale oplossingen. Mayke: “We gaan via een beveiligd netwerk videobellen met patiënten. De werkvergadering met de negen medewerkers doen we al met behulp van Zoom.” De drukte van de eerste weken is nu afgenomen, maar zij verwachten een toename van de vraag nu de overige medische zorg weer op gang komt. En omdat er maar maximaal vier tot vijf patiënten tegelijkertijd bij hen naar binnen kunnen en de huisartsen ook weer spreekuren gaan houden, is er op de stoep voor de wachtenden een markering aangebracht, die ze met behulp van een hoekspiegel kunnen zien. Want de ingang van het Medisch Centrum Roelof Hart is te nauw om de wachtenden goed te spreiden.

Mayke Reiring

Bianca Phoa-Tan

Sobere kranslegging in plaats van 4 meiherdenking

Ook bij Samenwerking verliep 4 mei – als gevolg van corona – heel anders dan we de afgelopen jaren gewend waren. Géén herdenking met sprekers, passende muziek en publiek; wél een sobere kranslegging bij het in 2017 onthulde monument van Victor Levie. Namens het 4 meicomité legde Marieke Bettelheim een krans bij het monument.

Foto: Els van Eijden.

Uitverkorenen

Elma Drayer

In 1995 kwam me ter ore dat de ledenlijst van de Samenwerking heel even zou opengaan. Destijds woonde ik met mijn dochter op een weliswaar ruime, maar zeer bouwvallige etage, driehoog aan de Bosboom Toussaintstraat. Het balkon bijvoorbeeld kon je beter niet betreden - tenzij je reeds alle hoop in dit leven had laten varen. Dolgraag wilde ik terug naar Zuid, terug naar het stadsdeel waar ik als student had gewoond en waar de dochter inmiddels op school zat. Welaan, dacht ik, laat ik het lot eens tarten.

22

Hoewel ik in loterijen zelden méér dan mijn inleggeld terugkrijg, had ik ditmaal geluk. Ik behoorde tot de (naar ik meen) vijf-honderd uitverkorenen die een nummer kregen toegewezen. Vanaf die brief wist ik dat het me ooit zou lukken om een woning van Samenwerking te bemachtigen. Niet in deze, maar zeker in de volgende eeuw. Zo lang hoefde ik niet te wachten. Nog geen jaar later ontmoette ik op een feestje een nieuwe meneer die, jawel, in het bezit bleek van een Zeer Laag Nummer. (Voor u me van onheuse motieven verdenkt: daar kwam ik pas achter, ver ná de eerste logeerpartij.) Enkele maanden later bezichtigden we met tientallen vage kennissen een prachtige, lichte etage aan de Nicolaas Maesstraat. In een flits zag ik onze meisjes (de twee van hem en die ene van mij) al door de woonkamer huppelen. In maart 1997 kregen we de sleutels, in april verhuisden we. De eerste ochtend werd ik wakker van de krant die op de deurmat plofte.

Wonen in zo'n heerlijk rustige buurt - dat privilege valt maar heel weinigen ten deel. Nu dit land al weken in een zogeheten intelligente lockdown verkeert, besef ik dat des te meer. Regent het elders klachten over de egomane medemens die de overheidsadviezen voor zichzelf ongeldig verklaart, die zijn muzieksmaak hinderlijk opdringt aan de burens, die tot diep in de nacht feestjes

houdt in de tuin - hier niets van dat al. Op onze dagelijkse coronawandeling (langs het Noorder Amstelkanaal heen, over de Apollolaan of langs het Zuider Amstelkanaal terug) constateren we het telkens weer: er is in deze wijk zoveel ruimte dat de anderhalvemetermaatregel moeiteloos in praktijk valt te brengen.

Desgevraagd kan ik slechts één nadeel van Samenwerking noemen: dat we omringd zijn door personages die sprekend op ons lijken. Door Ons Soort Mensen, zeg maar. Nergens in de stad vind je volgens mij zo'n klontering van lieden die hun boterham verdienen in de media, de letteren of verwante circuits. Net als wij. Op zeker moment zag ik op een balkon aan de achterzijde een man scharrelen die ik herkende. Een paar dagen later wéér. Hé, dacht ik, wat doet Rob Schouten toch telkens op het balkon bij de achterburen? Toen ik hem niet lang daarna tegenkwam, ongetwijfeld op het Boekenbal, legde ik hem de vraag voor. 'Ik wóón daar sinds een paar maanden', zei hij. 'En trouwens', zei hij erachteraan, 'je hebt het gisteravond weer laat gemaakt, hè.'

23

Een goede buur is beter dan een verre vriend. Toch doe ik sindsdien de gordijnen dicht zodra het begint te schemeren.

Het stokje geef ik over aan mijn achterbuurman: literair criticus, schrijver & dichter Rob Schouten.

Het doek is het doek valt het doek blijft

Pauline Beran

HET DOEK IS

geschilderd door Benno de Vries, decorschilder en later ook decorontwerper. Hij begon op zestienjarige leeftijd bij het atelier van (toen) De Nederlandse Opera en was binnen tien jaar de beste decorateur van het atelier. In de jaren '70 werkte hij voor Amsterdamse toneelgezelschappen zoals het Publiekstheater, Toneelgroep Centrum en Toneelgroep Baal. Vervolgens begon hij voor zichzelf en huurde het oude schildersatelier van de Amsterdamse Stadsschouwburg in de Passeerdersstraat.

Daar maakte hij vele doeken, al dan niet in opdracht. Doeken voor toneel, dans en opera (ontworpen door onder meer Karel Appel). Ze lagen plat op de grond, hij stond erop terwijl hij ze schilderde. Met lange kwasten, een klein plaatje van het voorbeeld in z'n handen.

Zijn broeken namen de kleuren aan van wat hij schilderde en stonden stijf van de verf. Wat hij dan weer schilderde. Daarvan heb ik ook een doek, en dat geef ik aan iemand die hem, zoals velen in de theaterwereld die hem gekend hebben, een monument noemt.

v.l.n.r.: Madeleine Heidenrijk, Robert Deerenberg, Pauline Beran.

Foto: © Date van Utteren

24

Ik raakte bevriend met hem omdat ik decennialang voor de mensen werkte die niet op, maar vooral achter de schermen van het podium werkzaam waren. Denk daarbij bijvoorbeeld aan decorbouwers, inspiciënten, belichters, toneelmeesters, rekvisiteurs, grimeurs en productieleders.

Het werk dat de Obrechtstraat 78 voorstelt is van zijn hand. Benno baseerde zich op de voorkant van een van de boeken die Samenwerking uitgaf: *De Renovaties van "Samenwerking"* 1986 – 1994. Het doek (smal en hoog zoals de huizen) stond jarenlang in mijn woning.

HET DOEK VALT

voor mij; ik verhuis namelijk naar elders. Een zeldzaamheid binnen Samenwerking...

HET DOEK BLIJFT

maar bij wie? De keuze was niet moeilijk: bij Samenwerking. De schenking vond plaats op 15 mei jl. voor het pand in kwestie. Benno had het vast een goed idee gevonden.

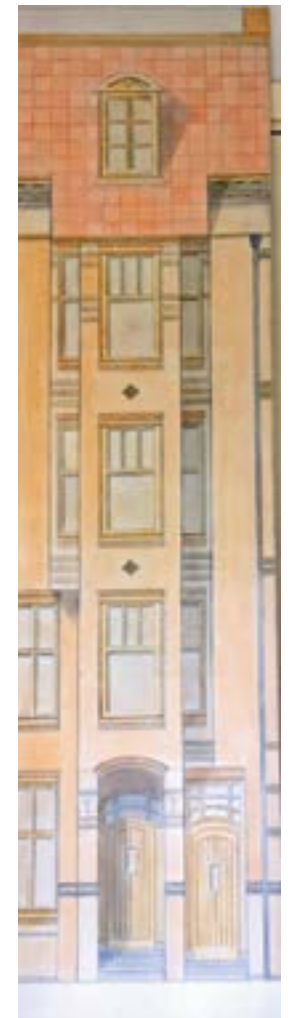
TOEGIFT 1

Benno de Vries is geen onbekende voor de generatie die tussen 1970 en 2010 in, aan, op en vooral achter het toneel, de dans of de opera werkzaam was. Hij zat vol verhalen over 'het toneel'. Hij overleed in 2013. In Samenwerking wonen veel mensen uit de theaterwereld die hem gekend hebben. Zie ook bennodevries.nl, waar een aantal doeken uit de Passeerdersstraat te zien is.

TOEGIFT 2

Met pijn in het hart verlaat ik Samenwerking. Als huurder, niet als lid. Dank, veel dank aan de medewerkers en de medebewoners van Samenwerking vanwege het woongenot dat mijn leven hier zo heeft verrijkt.

25

Doek: © Benno de Vries

Frieda Belinfante en Samenwerking

Peter Levelt

Hierbij een toevoeging aan het prachtige artikel over Wil Sandberg in Samen. In het artikel wordt celliste en eerste vrouwelijke Nederlandse dirigent Frieda Belinfante genoemd, die in de oorlog deelnam aan de gesprekken bij Sandberg. Zij maakte deel uit van het verzet. Er is een prachtig boek ¹ over haar geschreven waarin onder andere verteld wordt dat zij het was die het plan bedacht heeft voor de aanslag op het Bevolkingsregister.

26 In 1925 werd zij als volgt bewoner van Samenwerking : componiste Jettie (Henriëtte) Bosmans betrok in 1925 een huis van twee verdiepingen in de Bartholomeus Ruloffsstraat. Frieda verhuisde uit Haarlem en trok bij haar in. Zij hadden een relatie. Jettie heeft een celloconcert voor Frieda gecomponeerd. Ik neem aan dat Jetties moeder ook in die straat woonde. Dus Jettie heeft daar waarschijnlijk al veel langer gewoond. Samen verhuisden ze een tijdje later naar de Hendrik Jacobszstraat. Toen de oorlog begon, woonde Frieda in de Jacob Obrechtstraat nr. 64, vlak bij Samenwerking.

Frieda Belinfante vluchtte na de aanslag op het Bevolkingsregister via Frankrijk naar Zwitserland. Na de oorlog ging ze terug naar haar huis in de Obrechtstraat. Daar was niets veranderd want het huis was verzegeld door de Gestapo. Ze kon na de oorlog Nederland niet meer verdragen, onder meer omdat alle musici die hadden getekend voor de Kultuurkamer (bijvoorbeeld alle leden van het Concertgebouworkest) weer snel aan het werk gingen of er niets gebeurd was en omdat het niemand leek te interesseren wat er met de Joden gebeurd was. Ze vertrok naar Amerika, waar ze haar muziekpraktijk (dirigente en celliste) weer oppakte.

Er is nog een connectie van Frieda met Samenwerking: Gijs Levelt, mijn zoon, is afgestudeerd aan het Amsterdams Conservatorium. Hij is trompettist en componist geworden. Hij speelt onder andere in de Amsterdam Klezmer Band. Zijn moeder, Veronica Divendal, is de dochter van Jet Belinfante. Zij stamt af van de journalistieke tak van de Belinfantes, onder meer oprichters van de voorloper van het ANP. Frieda is van de muzikale tak. Deze twee takken zijn verwant, maar niet erg nauw. ²

Geïnspireerd door het leven van Frieda Belinfante heeft Gijs een compositie ³ gemaakt voor Brisk, een beroemd fluitkwartet, ter gelegenheid van een wandelconcert door de Amsterdamse Joodse buurt. Romanza Belinfante, aldus Gijs, is een klein eerbetoon aan eenieder die om welke reden dan ook huis en haard verlaat, een nieuw leven opbouwt in een hem of haar vreemd land, en al doende een unieke bijdrage levert aan deze ontvangende samenleving. Gijs heeft op 4 mei bij het Plein-Theater de taptoe geblazen vanaf een 24 meter hoge hoogwerker van de brandweer ⁴.

27 Gijs heeft met zijn ouders en twee broertjes lang gewoond in de Daniël de Langestraat 7'. Daniël de Lange was een van de oprichters van het Amsterdams Conservatorium, en enige tijd directeur daarvan.

Zo brengt Samenwerking velen samen.

¹ Toni Boumans. "Een schitterend vergeten leven. De eeuw van Frieda Belinfante". Balans, 2015.

² Frieda Belinfante en Gijs Levelt stammen af van Joseph Cohen Belinfante die in het jaar 1526 vluchtte uit Lissabon, en van Meir Hhaim Cohen Belinfante die zich in 1689 als eerste Belinfante in Nederland vestigde.

³ Gijs Levelt. Romanza Belinfante versie 1. Op: Brisk. CANÇÃO, Music from the Iberian Peninsula. (Globe Records) Zie ook Spotify. (<http://www.brisk.nl/shop/product/cancao/>)

⁴ Zie plein-theater.nl en Gijs Levelt op Facebook.

Het wormenhotel

Co Welgraven

Twee keer per jaar, in mei en november, is het oogstfeest op de kleine Harmoniehof als daar het wormenhotel wordt leeggehaald. Zes maanden lang hebben de honderden wormen het groente- en fruitafval, de eierschalen, de theezakjes en het koffiedik, de servetten en het keukenpapier verwerkt tot gezonde compost, die vervolgens zijn weg vindt naar perkjes in de buurt, de bloembakken op de balkons of op straat, of naar de binnentuin tussen de Roelof Hartstraat en de Gerard Terborgstraat.

Staan met schep Albert Steiner. Zittend Harry Brockhus
Foto: Reinder Tonkens.

28

29

Ruim twee jaar staat het wormenhotel nu ter hoogte van Harmoniehof 38, een onopvallende piramide van ruim twee meter hoog. Het is een van de 75 wormenhôtels die Amsterdam rijk is. Het initiatief is een doorslaand succes; het haalde vorig jaar de derde plaats van de Duurzame 100 van dagblad Trouw. Vaak zijn er wachtlijsten, ook op de Harmoniehof. Welgeteld 22 huishoudens kennen het cijferslot van de klep waarin ze het opgespaarde afval kunnen deponeren. “Dat is het maximum, meer kunnen de beestjes niet aan”, zegt buurtbewoner Albert Steiner, beheerder van het wormenhotel waar hij vanuit zijn woning aan de hof zicht op heeft.

“Ik word er echt vrolijk van, het is een hele mooie manier om circulair bezig te zijn, het werkt echt”, aldus Steiner. “Als ik de plantjes hier in huis water geef, is dat onder andere afkomstig van m’n eigen schillen.” Want elke maand tapt hij een paar flessen percolaat bij het wormenhotel af: dat is een soort superpokon dat je sterk moet verdunnen en dat hele goede resultaten geeft. Dat aftappen luistert nauw, want als dat te laat gebeurt, gaat het wormenhotel stinken. Steiner: “En we willen hoe dan ook voorkomen dat we overlast veroorzaken. Het wormenhotel staat aan de schaduwkant van het pleintje, het mag niet constant in de brandende zon, want juist dan zou alles uitdrogen en wordt er niet meer gecomposteerd.”

De 22 deelnemers komen uit de buurt, maar ook uit andere delen van de stad. “Er zijn ook jongeren bij, en juist dat vind ik leuk”, zegt Steiner. “Bij die oogstfeesten komt meestal de helft opdagen. Het is dan heel gezellig op het pleintje, we halen de compost eruit, drinken een glaasje wijn, en na zo’n twee uur gaat iedereen weer opgeruimd naar huis.” Afgelopen maand had het oogstfeest vanwege de coronacrisis een sober karakter. Bij het selecteren van het compost kwamen er ook zaken naar boven die voor de wormen moeilijk te verteren zijn, zoals pitten van avocado’s en mango’s, en een heuse dunschiller

Mogelijk komt er binnenkort een tweede wormenhotel in de buurt, gezien de grote vraag. De gemeente heeft onderzoek gedaan naar de ervaringen in Amsterdam met deze vorm van composteren en de uitkomst is positief. Dus uitbreiding ligt voor de hand.

Meer informatie: www.wormenhotel.nl

Uit het kantoor

Bart Geerink

Op het kantoor is het stiller dan normaal. We hebben ervoor gekozen om deels aanwezig te zijn zodat we contact houden met bewoners, aannemers en elkaar.

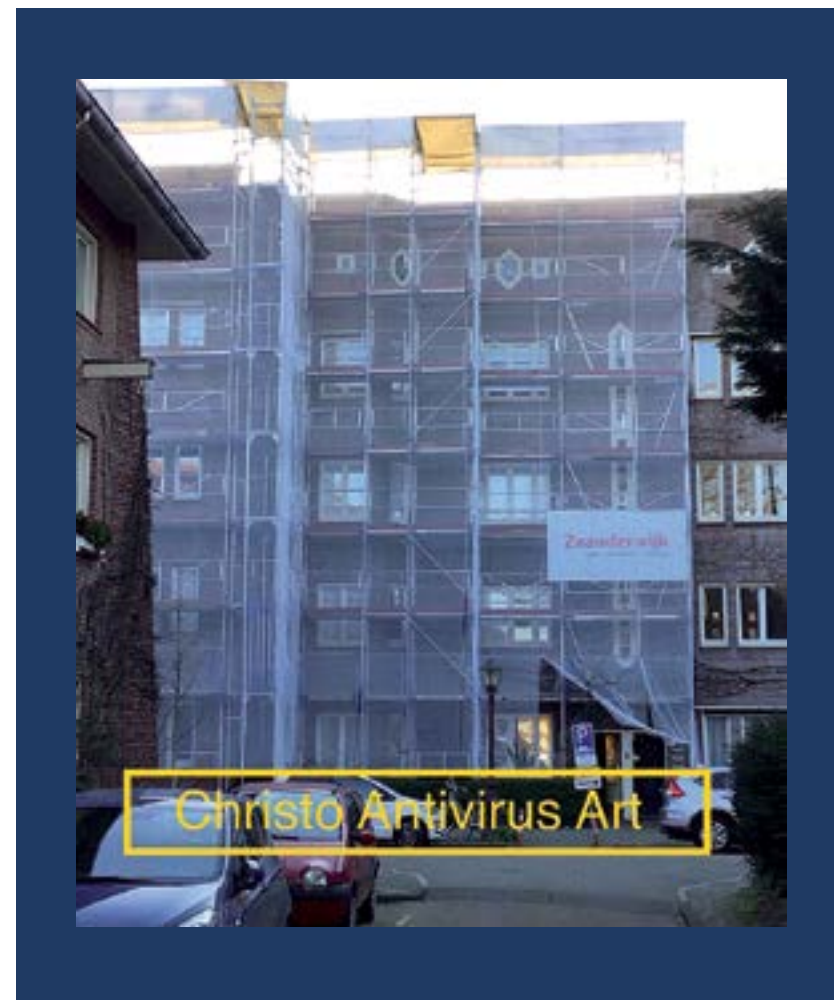
30

Het onderhoudswerk buiten gaat door. De bouwvakkers doen hun best om rekening te houden met bewoners en elkaar. Nieuwe beleefdheidsregels vinden snel hun hun weg. In plaats van nabijheid vragen we om afstand. Dat is wennen voor iedereen. Voor bewoners is het zwaar omdat we helaas af en toe veel lawaai maken om het onderhoud goed uit te voeren. Daarna zijn de gevels weer waterdicht en de kozijnen weer netjes in de verf. Van de stilteplekken, waaronder De Coenen, wordt veel gebruikgemaakt om het lawaai te ontvluchten.

Voor onze bezichtigingen van de woningen in de verhuur trekken we nu een hele dag uit zodat iedereen apart naar de woning kan kijken. Zo krijgt iedereen de tijd om te bepalen of de woning bevalt en de vaak ingrijpende beslissing te nemen om te verhuizen. Het lukt maar moeilijk om een plek te vinden waar de ledenraad kan vergaderen. Online vergaderen in onze vereniging waar iedereen graag zijn of haar mening vertelt, is lastig. De Coenen waar we graag komen is te klein om de noodzakelijke afstand te houden. Onze algemene ledenvergadering zal waarschijnlijk digitaal worden gehouden omdat een zaal waar meer dan honderd leden op anderhalve meter afstand kunnen samenkomen niet te vinden is.

De huurders van onze bedrijfsruimtes hebben het moeilijk. Sommigen hebben uitstel van een deel van de huur gevraagd en gekregen. Ze vrezen voor hun voortbestaan. Met elkaar delen we onze zorgen over het virus en wat de toekomst gaat brengen. We vinden nieuwe omgangsvormen uit en zien dat bewoners elkaar steunen en helpen. Onze tuinen groeien en bloeien en zien er prachtig uit en trekken zich niets van corona aan.

31

Christo Vladimirov Javacheff 13 juni 1935 - 31 mei 2020.
Idee en foto: Peter Levelt.

Openluchtconcert in de binnentuin en na afloop met de pet rond.

32

Amsterdamsche Coöperatieve Woningvereniging "Samenwerking" B.A.
Roelof Hartstraat 42, 1071 VK , Amsterdam, www.samenwerking.org, 020 66 285 84
Redactie: Jacques Bettelheim, Els van Eijden, Leo Pauw, Reinder Tonkens en
Co Welgraven. E-mail: redactiesamen@samenwerking.org Ontwerp: joseph plateau.
Fotografie: Patricia Kockelkorn. Drukwerk: Straatsma PMS.